

غم غریبی و غربت

ترتیب و نگارش: ...

www.ketab.ir

ناشر
فانجان

تهران
۱۳۹۸

افتخاری، محمد، ۱۳۲۴ -
غم غربی و غربت/ گزینش و نگارش: محمد افتخاری.
تهران: نشر فتنان، ۱۳۹۸.
۲۰۲ ص: ۱۳/۵ × ۲۰/۵ س.م.
علوم انسانی. ادبیات مهاجرت.
۹۷۸-۶۰۰-۹۹۶۴۲-۴-۶
فیبا.
کتاب نامه.
نمایه.
غربت زدگی در ادبیات.
Homesickness in literature.
شعر فارسی — تاریخ و نقد.
Persian poetry — History and criticism.
PIR ۴۰۰۹
۸فا۰/۸۳۵۲
۵۸۱۹۴۰۸

سرشناسه
عنوان و نام پدیدآور
موضوعات نشر
موضوعات ظاهری
فروست
شابک
و س ت ف م س ن و ی م
یادداشت
نویسنده
موضوع
موضوع
موضوع
موضوع
رده بندی کنگره
رده بندی دیویی
شماره ی کتاب شناسی ملی

محمد افتخاری	گزینش و نگارش
حسن کریم زاده	طراح جلد
انوشه صادقی آزاد	ناظر فنی
علی سجودی	ناظر چاپ
اول، ۱۳۹۸	نویت چاپ
شادرنگ	چاپ
۱۰۰۰ نسخه	تیراژ
۹۷۸-۶۰۰-۹۹۶۴۲-۴-۶	شابک

تمام حقوق این اثر متعلق به نشر فنجان است و هرگونه استفاده از عناصر صوری و محتوایی آن، کلاً و جزئاً، به هر زبانی و به هر شکلی بدون اجازه‌ی کتبی ناشر ممنوع است.

تهران، صندوق پستی ۱۴۱۵۵-۵۳۴۴ تلفن ۰۹۱۹۸۰۰۱۰۰۵
fenjanbooks@gmail.com

پیش‌دفترا	یازده
۱ مقدمه: هزار تو غریب	۱
۲ مفاهیم غربت و وطن	۵
۳ غم غربت (نوستالژی)	۳۵
۴ مهاجرت (غربت‌گزینی)	۴۷
۵ غربت و هویت	۸۵
۶ ماندن یا رفتن	۱۱۱
۷ ادبیات غربت	۱۴۱
۸ یادداشت‌های غربت	۱۴۹
۹ داستان‌های فارسی غربت	۱۶۱
۱۰ شعرهای غربت (ترجمه)	۱۷۳
کتاب‌نامه	۱۷۹
نام‌نامه	۱۸۳

پیش‌گفتار

غمِ غریبی و غربت چو بر نمی‌تابم
به شهرِ خود رَوَم و شهریارِ خود باشم

_____ حافظ

موضوع کدپی که در دست دارید «غربت» یا «مهاجرت» از دیدگاه فلسفی، سیاسی یا دیدگاه‌های دیگر نیست و مباحث و مسائل مربوط به این موضوع نیز بسیار گسترده‌تر از پیش‌این کتاب و بضاعت این قلم است. مایه و پایهی توجه و تمرکز من به موضوع غربت عادتاً در روزگار جوانی‌ام، در کلاس درس ادبیات و گاه نیز در همنشینی و مصاحبت با غربت‌نشینان شکل گرفت و این موضوع به مرور بخشی از دغدغه‌های ذهنی‌ام شد. در هر فرصتی که برای خواندن و شنیدن و دیدن و اندیشیدن پیش می‌آمد ذهن و خیال تا دورترین افق‌های غربت — این رنج جانکاهِ همه‌ی دوران — و همه‌ی انسان‌ها — به پرواز درمی‌آمد و بارها و بارها، این‌جا و آن‌جا، در پی یافتن تصویر و توصیفی از غربت، این طالع بی‌شفقت، بوده‌ام؛ طالعی که ناصر خسرو «کرمِ غربت»، باباطاهر «خاک دامن‌گیر غربت» و بیدل دهلوی «شامِ غربت» نامیده و حافظ نیز با تعبیر «نماز شامِ غریبان» با تلخی و اندوه بر آن گریسته و مویه کرده است.

به این ترتیب، نگاهم به موضوع غربت یا مهاجرت اصولاً از منظر ادبیات به مفهوم کلی است و البته گوشه‌ی چشمی هم به برخی مباحث مطالعاتی مربوط به این موضوع داشته‌ام. در واقع، آنچه من گردآورده‌ام، حاصل اندیشه‌ها و خلاقیت‌های دیگران و نیز محصول جست‌وجوها و خواننده‌ها و درک و دریافت‌هایم

در مطالعه‌ی موضوع غربت و مهاجرت است و در نهایت، قصدم در میان گذاشتن‌شان با مخاطبانی بوده است که به موضوع غربت علاقه‌مندند و فرصت یا امکان خواندن چنین مطالب متنوع و دیدگاه‌های متفاوتی را درباره‌ی آن نیافته‌اند. اگر این گزیده‌ها و چکیده‌ها مورد توجه علاقه‌مندان قرار گیرد و آن‌ها را به جست‌وجوی بیش‌تر در این موضوع و مراجعه به اصل مطالب یا مقاله‌ها در منابع معرفی‌شده هدایت کند رویداد فرخنده‌ای است که به یُمن سال‌ها خدمت در کتابخانه، به عنوان کتابدار، لذت تجربه‌اش را بارها چشیده و گاه نیز چشانده‌ام.

تمام مطالب تلخیص‌شده به صورت نقل‌قول مستقیم داخل گیومه آمده‌اند و هر جا بخش از مطلب حذف شده، با نشانه‌ی «[...]» آن را مشخص کرده‌ام. گاه نیز به اقتضای محدودیتی که در نقل مطلب داشته‌ام آن را با اندکی دخل و تصرف صریحی خلاصه کرده و به صورت نقل‌قول غیرمستقیم آورده‌ام و هر جا هم که با حذف مطلب ممکن بود نکته‌ی کلیدی و مهمی از قلم بیفتد و موجب گسیختگی، اشتباهی و ابهام شود، خلاصه و چکیده‌ی مطلب و مفهوم کلام را آورده‌ام.

مشخصات کامل و دقیق کتاب‌ها و سال‌ها در کتاب‌نامه‌ی پایان کتاب آمده است. دوسه مقاله‌ی مفید هم ردند که به لحاظ کیفیت مطلب یا بیان، راه به تلخیص نمی‌دادند و باید تمام مقاله را می‌آوردیم که این ممکن نبود و به ناچار با اشاره‌ای کلی به موضوع و محتوای آن، خرد شده‌ی علاقه‌مند را ترغیب به خواندن اصل مقاله کرده‌ام.

در تلخیص مطالب کوشیده‌ام متناسب با موضوع موردنظر، جای کلام را با مطالب را بیاورم. گاه اگر مطلبی را به اقتضای اهمیت آن در دو جای مختلف آورده باشم، آن‌جا که مطلب نقش بنیادی و تعیین‌کننده دارد حتماً به تفصیل و با جزئیات بیش‌تری بیان شده و آن‌جا که فقط بسنده و رساننده‌ی مقصود باشد کاملاً به اجمال و اختصار مطرح شده است.

بعضی نوشته‌ها و مقاله‌ها همپوشانی موضوعی دارند و می‌توانند در دو یا چند بخش موضوعی مختلف (مثلاً «غربت و هویت»، «غم غربت» یا «یادداشت‌های

غربت» بیایند. در این موارد، بر اساس تجربه‌ی حرفه‌ای کتابداری‌ام در رده‌بندی و فهرست‌نویسی موضوعی، به تشخیص خود عمل کرده‌ام و آن‌ها را در یکی از بخش‌های موردنظرم آورده‌ام.

سپاس‌گزار همه‌ی کسانی هستم که از نوشته‌ها و اندیشه‌های‌شان در گزینش و نگارش این کتاب بهره برده‌ام. از نشر فنجان نیز که با ذوق و سلیقه‌ی ستودنی‌اش نشان خود را بر کتاب نهاد و مرا وامدار مهر خویش کرد ممنونم.

_____ تهران، بهار ۱۳۹۷